

## GLOBAL CITIZENSHIP EDUCATION IN TEACHING CIVIC EDUCATION AT THE LOWER SECONDARY LEVEL IN VIETNAM IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION

Luu Thi Thu Ha

Email: hahuongthao90@gmail.com

Hanoi National University of Education  
136 Xuan Thuy street, Cau Giay ward,  
Hanoi City, Vietnam

Received: 07/12/2025

Revised: 20/01/2026

Accepted: 15/02/2026

Published: 20/3/2026

**Abstract:** In the context of increasing globalization and ongoing digital transformation, new demands are being placed on general education, including Civic Education at the lower secondary level. Global Citizenship Education has emerged as a critical orientation aimed at fostering students' competencies for global integration, critical thinking, responsibility, and informed action in response to global issues. This orientation is closely aligned with the objectives and content of Civic Education at the lower secondary level. This study employs document analysis and synthesis, comparative methods, and an interdisciplinary approach to examine the theoretical foundations of Global Citizenship Education, international trends in the implementation of Global Citizenship Education, its integration into the teaching of Civic Education in Vietnam, and the opportunities and challenges arising in the context of digital transformation. Drawing on these analyses, the article proposes feasible solutions to enhance the effectiveness of implementing Global Citizenship Education in lower secondary schools.

**Keywords:** *Global citizenship education, civic education, lower secondary school, digital transformation, Vietnam.*

## GIÁO DỤC CÔNG DÂN TOÀN CẦU TRONG DẠY HỌC MÔN GIÁO DỤC CÔNG DÂN CẤP TRUNG HỌC CƠ SỞ TRONG BỐI CẢNH CHUYỂN ĐỔI SỐ Ở VIỆT NAM HIỆN NAY

Luu Thị Thu Hà

Email: hahuongthao90@gmail.com

Trường Đại học Sư phạm Hà Nội,  
136 Xuân Thủy, phường Cầu Giấy,  
Hà Nội, Việt Nam

Nhận bài: 07/12/2025

Chỉnh sửa xong: 20/01/2026

Chấp nhận đăng: 15/02/2026

Xuất bản: 20/3/2026

**Tóm tắt:** Bối cảnh toàn cầu hóa sâu rộng và chuyển đổi số đang đặt ra những yêu cầu mới đối với giáo dục phổ thông, trong đó có môn Giáo dục công dân ở cấp Trung học cơ sở. Giáo dục công dân toàn cầu trở thành định hướng quan trọng nhằm hình thành năng lực hội nhập, tư duy phản biện, tinh thần trách nhiệm và năng lực hành động của học sinh trước các vấn đề toàn cầu. Những định hướng này tương thích và phù hợp với môn Giáo dục công dân cấp Trung học cơ sở. Bài viết này sử dụng phương pháp phân tích - tổng hợp tài liệu, phương pháp so sánh và tiếp cận liên ngành để phân tích cơ sở lý luận của giáo dục công dân toàn cầu, xu hướng triển khai trên thế giới, việc triển khai giáo dục công dân toàn cầu trong dạy học môn Giáo dục công dân ở Việt Nam, những cơ hội và thách thức trong bối cảnh chuyển đổi số. Trên cơ sở đó, bài viết đề xuất các giải pháp khả thi nhằm nâng cao hiệu quả thực hiện giáo dục công dân toàn cầu trong nhà trường trung học cơ sở.

**Từ khóa:** *Giáo dục công dân toàn cầu, giáo dục công dân, trung học cơ sở, chuyển đổi số, Việt Nam.*

### 1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế và Cách mạng công nghiệp 4.0 diễn ra mạnh mẽ, năng lực công dân toàn cầu đã trở thành yêu cầu cốt lõi đối với người học trong thế kỉ XXI (UNESCO, 2015). Những thách thức toàn cầu như biến đổi khí hậu, di cư quốc tế, an ninh mạng, xung đột văn hóa, kinh tế

số... đòi hỏi mỗi cá nhân không chỉ có tri thức mà còn có trách nhiệm, kĩ năng hợp tác và tư duy liên văn hóa. Chính vì vậy, nhiều quốc gia đã đưa giáo dục công dân toàn cầu vào chương trình giáo dục phổ thông, đặc biệt trong các môn khoa học xã hội.

Ở Việt Nam, Chương trình Giáo dục phổ thông

2018 xác định môn Giáo dục công dân ở cấp Trung học cơ sở giữ vai trò hình thành phẩm chất, năng lực công dân, ý thức trách nhiệm và hành động xã hội cho học sinh. Trong bối cảnh chuyển đổi số quốc gia, việc triển khai giáo dục công dân toàn cầu càng trở nên cấp thiết nhằm giúp học sinh sử dụng công nghệ một cách an toàn, nhân văn và có trách nhiệm toàn cầu. Tuy nhiên, việc triển khai giáo dục công dân toàn cầu trong dạy học môn Giáo dục công dân ở trung học cơ sở hiện nay vẫn còn một số hạn chế liên quan đến tài liệu, công cụ, phương tiện, năng lực giáo dục công dân toàn cầu của giáo viên. Vì vậy, nghiên cứu này hướng tới việc phân tích cơ sở lý luận, thực trạng và đề xuất giải pháp nhằm nâng cao chất lượng giáo dục công dân toàn cầu trong môn Giáo dục công dân cấp Trung học cơ sở trong bối cảnh chuyển đổi số hiện nay. Bài viết trả lời bốn câu hỏi nghiên cứu: 1/ Giáo dục công dân toàn cầu được hiểu và triển khai như thế nào trên thế giới? 2/ Thực trạng giáo dục công dân toàn cầu trong dạy học môn Giáo dục công dân ở Việt Nam đang diễn ra như thế nào? 3/ Chuyển đổi số đem lại những cơ hội và thách thức gì? 4/ Cần những giải pháp nào để triển khai giáo dục công dân toàn cầu trong dạy học môn Giáo dục công dân cấp trung học cơ sở trong bối cảnh chuyển đổi số một cách hiệu quả?

Điểm mới của bài viết là luận giải mối quan hệ giữa giáo dục công dân toàn cầu và chuyển đổi số, chỉ ra cách thức chuyển đổi số có thể nâng cao hoặc cản trở việc dạy học giáo dục công dân toàn cầu; đồng thời đề xuất một số giải pháp triển khai phù hợp bối cảnh Việt Nam.

## 2. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu sử dụng phương pháp phân tích - tổng hợp tài liệu trong đó tác giả tiến hành phân tích và tổng hợp các tài liệu trong nước và quốc tế liên quan đến Giáo dục công dân toàn cầu, chương trình môn Giáo dục công dân 2018, các báo cáo liên quan đến thực trạng giáo dục công dân toàn cầu trong dạy học Giáo dục công dân cấp trung học cơ sở ở Việt Nam, bối cảnh chuyển đổi số. Các nguồn tài liệu chủ yếu gồm các khung lý thuyết và hướng dẫn của UNESCO, OECD, Oxfam, cùng các công trình nghiên cứu liên quan đến phát triển năng lực công dân toàn cầu và tổ chức giáo dục công dân toàn cầu trong dạy học môn Giáo dục công dân cấp Trung học cơ sở.

## 3. Kết quả nghiên cứu

### 3.1. Khái quát chung về Giáo dục công dân toàn cầu

#### 3.1.1. Khái niệm giáo dục công dân toàn cầu

Tổ chức Oxfam cho rằng, mọi hoạt động giáo dục

nhấn mạnh sự phụ thuộc lẫn nhau giữa các dân tộc và quốc gia, đồng thời giúp người học nhận diện được trong đời sống hằng ngày các mối liên hệ giữa thế giới - quốc gia - cộng đồng địa phương - bản thân, đều thuộc phạm vi giáo dục công dân toàn cầu. Theo Oxfam, giáo dục công dân toàn cầu phải khuyến khích tư duy phản biện, thúc đẩy hành động chủ động trong việc tìm hiểu và ứng phó với các vấn đề nghèo đói và bất công toàn cầu; đồng thời nhấn mạnh học thông qua hành động, đề cao sự tham gia tích cực và trao quyền cho người học trong toàn bộ quá trình giáo dục (Oxfam, 2015).

Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa Liên Hợp quốc (UNESCO, 2014) mô tả giáo dục công dân toàn cầu như một khuôn khổ tích hợp, trong đó giáo dục được định hướng nhằm phát triển kiến thức, kỹ năng và thái độ cần thiết để xây dựng một thế giới công bằng, hòa bình, bao dung, an toàn, hòa nhập và bền vững. UNESCO tiếp cận giáo dục công dân toàn cầu như một hình thức giáo dục chuyển hóa (Transformative education), hướng tới: 1) Bồi dưỡng năng lực tham gia tích cực và có trách nhiệm vào đời sống xã hội ở cấp địa phương, quốc gia và toàn cầu; 2) Hình thành công dân có khả năng tôn trọng sự đa dạng văn hóa, hiểu biết và giao tiếp liên văn hóa; 3) Nâng cao nhận thức về nguyên nhân của các xung đột toàn cầu - quốc gia - địa phương cũng như mối liên hệ giữa các cấu trúc toàn cầu với thực tiễn địa phương; 4) Trao quyền để người học có thể hành động nhằm kiến tạo một thế giới tốt đẹp (UNESCO, 2014, tr.17).

Trong Báo cáo tổng kết Nghiên cứu về công dân toàn cầu Việt Nam (Lương Việt Thái và nhóm nghiên cứu, 2022), các tác giả nhấn mạnh ba đặc tính cốt lõi của giáo dục công dân toàn cầu: Thứ nhất, giáo dục công dân toàn cầu giúp người học nhận thức sâu sắc về tính phụ thuộc lẫn nhau của các vấn đề toàn cầu và tác động hai chiều giữa hành động địa phương và biến động thế giới, từ đó hình thành ý thức trách nhiệm đối với tương lai chung của nhân loại và sự phát triển bền vững của hành tinh. Thứ hai, giáo dục công dân toàn cầu tạo điều kiện để học sinh phát triển kỹ năng tư duy phản biện và kỹ năng giải quyết vấn đề thông qua việc khám phá các vấn đề địa phương - toàn cầu và xác định mối quan hệ nhân quả trong bối cảnh hội nhập. Thứ ba, giáo dục công dân toàn cầu khuyến khích học sinh tham gia chủ động và đảm nhận vai trò tích cực trong cộng đồng, qua đó củng cố sự kết nối giữa cá nhân và tập thể nhằm tạo ra những chuyển biến xã hội mong muốn.

Từ các quan điểm nêu trên, có thể khái quát rằng,

giáo dục công dân toàn cầu là một quá trình giáo dục mang tính chuyển hóa, hướng tới phát triển ở người học năng lực, giá trị và hành động có trách nhiệm nhằm góp phần xây dựng cộng đồng, quốc gia cũng như một thế giới công bằng, hòa bình, bao dung và bền vững trong bối cảnh toàn cầu hóa.

### 3.1.2. Mục tiêu và nội dung của giáo dục công dân toàn cầu

Dựa trên nghiên cứu của các tổ chức quốc tế như UNESCO (UNESCO, 2014), Oxfam (Oxfam, 2015), Unicef (2013), mục tiêu của Giáo dục công dân toàn cầu góp phần trang bị cho người học:

*Về nhận thức:* Hiểu biết về các vấn đề toàn cầu như hòa bình, công bằng xã hội, bảo vệ môi trường, phát triển bền vững; hiểu biết về sự khác biệt và đa dạng trong giới tính, văn hóa, ngôn ngữ, tôn giáo, lịch sử, địa lý của các dân tộc; nhận thức được tầm quan trọng của sự phụ thuộc, mối liên hệ của các vấn đề của địa phương, đất nước và nhân loại; nắm bắt được những cơ hội tham gia thể hiện trách nhiệm công dân ở các cấp độ khác nhau từ địa phương đến toàn cầu.

*Về kỹ năng:* Trang bị các kỹ năng cho người học bao gồm khả năng phân tích, phản biện, tìm tòi, khám phá; khả năng giao tiếp và hợp tác; kỹ năng sử dụng công nghệ thông tin; kỹ năng tham gia vào các công việc chung của cộng đồng, hoạt động tập thể một cách tích cực, chủ động linh hoạt; khả năng tự nhận thức về vị trí, vai trò, mối quan hệ của bản thân; thích ứng được trong môi trường đa văn hóa.

*Về thái độ:* Củng cố cho học sinh tinh thần yêu gia đình, quê hương, đất nước; biết quan tâm, đồng cảm, chia sẻ, đoàn kết với người khác; tôn trọng các giá trị dân chủ, công bằng xã hội, trân trọng tính đa dạng, sự khác biệt của các giá trị văn hóa của các dân tộc trên thế giới; thân thiện với môi trường, quan tâm đến các giải pháp góp phần giải quyết các vấn đề toàn cầu.

Nội dung của giáo dục công dân toàn cầu bao gồm:

*Các chủ đề về nhận thức:* Công bằng xã hội, Bản sắc và sự đa dạng, Toàn cầu hóa và sự độc lập, Sự phát triển bền vững, Hòa bình và mâu thuẫn, Các quyền con người, Sức mạnh và quyền lực.

*Các chủ đề liên quan đến kỹ năng:* Tư duy phản biện và sáng tạo, Sự đồng cảm, Tự nhận thức bản thân, Sự giao tiếp, Hợp tác và giải quyết xung đột, Khả năng quản lý linh hoạt, Hành động có thông tin và phản xạ.

*Các chủ đề hướng tới giá trị và thái độ:* Ý thức về bản

sắc và lòng tự trọng, Cam kết về công lý và công bằng xã hội, Tôn trọng mọi người và quyền con người, Sự đa dạng giá trị.

### 3.1.3. Giáo dục công dân toàn cầu trên thế giới

Giáo dục công dân toàn cầu là nội dung được nhiều tổ chức quốc tế và các quốc gia trên thế giới đề cập đến. Giáo dục công dân toàn cầu đã trở thành một định hướng giáo dục quan trọng trên thế giới và được nhiều tổ chức quốc tế như Unesco, Oxfam, Unicef và OECD phát triển thành các khung lý luận tương đối toàn diện. Các tổ chức này đều thống nhất rằng giáo dục công dân toàn cầu nhằm chuẩn bị cho người học khả năng sống, làm việc và hành động trong bối cảnh toàn cầu hóa (bao gồm nhận thức, kỹ năng, thái độ). Các tổ chức quốc tế cũng đề xuất nhiều phương thức triển khai giáo dục công dân toàn cầu, từ tích hợp vào các môn học (đạo đức, khoa học xã hội, môi trường, địa lý...), lồng ghép trong hoạt động nghệ thuật, thể thao, truyền thông, đến xây dựng môi trường học tập tôn trọng quyền trẻ em và tăng cường tương tác liên văn hóa. Đặc biệt, trong công trình nghiên cứu Global citizenship education: preparing learners for the challenges of the 21st century (UNESCO, 2014) của Unesco đề cập đến việc sử dụng công nghệ thông tin như một phương thức để giáo dục công dân toàn cầu. Trong đó, công trình chỉ ra "Các nền tảng học tập trực tuyến dành cho giáo viên trong giáo dục công dân toàn cầu có thể: tạo cơ hội cho giáo viên trải nghiệm các phương pháp sư phạm sáng tạo và mang tính chuyển hóa để có thể vận dụng vào thực tiễn dạy học; kết nối giáo viên với những người làm giáo dục ở vùng xa, hỗ trợ họ hợp tác trong các cộng đồng học tập trực tuyến; hỗ trợ vượt qua rào cản tài chính và khó khăn hậu cần của đào tạo trực tiếp, đồng thời cho phép giáo viên học tập theo tiến độ cá nhân; mở rộng nguồn học liệu của giáo viên thông qua chia sẻ trực tuyến các bài giảng, kế hoạch dạy học, tài nguyên, công cụ đánh giá..." (UNESCO, 2014, tr.28).

Bên cạnh khung lý luận quốc tế, nhiều quốc gia đã cụ thể hóa giáo dục công dân toàn cầu theo điều kiện riêng. Ở Anh, giáo dục công dân toàn cầu được tích hợp trong chương trình môn Công dân bắt buộc ở cấp trung học (độ tuổi 11-16) và nằm trong khung chương trình không bắt buộc đối với cấp tiểu học. Nội dung giáo dục tập trung vào các chủ đề như dân chủ, quyền con người và công lý, đồng thời lồng ghép các góc nhìn toàn cầu thông qua các vấn đề như biến đổi khí hậu, phát triển bền vững, tính phụ thuộc lẫn nhau và đa dạng văn hóa. Chương trình học tập toàn cầu (GLP-E) được triển khai từ năm 2013 đến năm 2018,



hỗ trợ các trường học trên khắp nước Anh phát triển quyền công dân toàn cầu và nhận thức quốc tế cho học sinh. Hàn Quốc và Nhật Bản chú trọng tích hợp trong môn học và hoạt động trải nghiệm (Jungwoo Lee, 2015), (Otsu, 2010). Tại Canada, giáo dục công dân toàn cầu được tiếp cận thông qua giáo dục đa văn hóa, dân chủ và nhân quyền (Ranco và c.s., 2020), trong đó các hoạt động dạy học dựa trên dự án và nghiên cứu cộng đồng là thành phần cốt lõi. Tại Úc, giáo dục công dân toàn cầu được lồng ghép trong các lĩnh vực nhân văn và khoa học xã hội. Giáo dục công dân toàn cầu tại Úc được thúc đẩy thông qua các chính sách của Chính phủ nhằm tích hợp các yếu tố toàn cầu vào chương trình giáo dục. Dù cách tiếp cận khác nhau, các quốc gia đều xem giáo dục công dân toàn cầu là một phần quan trọng nhằm giúp học sinh hiểu thế giới, tôn trọng đa dạng, và có khả năng tham gia vào những vấn đề chung của nhân loại.

### **3.2. Giáo dục công dân toàn cầu trong dạy học môn Giáo dục công dân cấp Trung học cơ sở ở Việt Nam**

Các chủ trương được nêu ra trong Quyết định số 404/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ: Phê duyệt Đề án đổi mới chương trình, sách giáo khoa giáo dục phổ thông và Nghị quyết 71-NQ/TW ngày 22 tháng 8 năm 2025 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển giáo dục và đào tạo đều nhấn mạnh mục tiêu đào tạo con người Việt Nam có năng lực hội nhập, tiếp thu tinh hoa nhân loại và hướng tới “công dân toàn cầu”.

Ngoài ra, giáo dục công dân toàn cầu cũng tương thích chặt chẽ với mục tiêu của môn Giáo dục công dân. Các phẩm chất yêu nước, nhân ái, trung thực, trách nhiệm và chăm chỉ đều có thể được phát triển thông qua những nội dung cốt lõi của giáo dục công dân toàn cầu như tôn trọng đa dạng văn hóa, hành động vì cộng đồng, bảo vệ môi trường, bình đẳng giới và phát triển bền vững. Các năng lực như tự chủ, giao tiếp – hợp tác và điều chỉnh hành vi cũng gắn trực tiếp với yêu cầu của công dân trong xã hội toàn cầu và môi trường số. Nội dung môn Giáo dục công dân bao gồm nhiều chủ đề có khả năng tích hợp cao với giáo dục công dân toàn cầu như quyền và nghĩa vụ công dân, hòa bình, môi trường, dân chủ, công bằng xã hội, phòng chống bạo lực và đa dạng văn hóa.

Bên cạnh đó, thực tiễn triển khai giáo dục công dân toàn cầu trong dạy học nói chung và dạy học Giáo dục công dân nói riêng đã được đề cập đến trong nhiều công trình nghiên cứu (Nguyễn Mạnh Hải, 2020), (Lương Việt Thái (chủ nhiệm đề tài), 2022), (Nguyễn Thị Việt Hà, 2019), (Nguyễn Mạnh Hải (chủ nhiệm đề tài), 2020), (Hang & Hang, 2022), (Nguyễn và cộng sự., 2021).

Các số liệu khảo sát cụ thể về giáo dục công dân toàn cầu trong dạy học cấp Trung học cơ sở ở Thành phố Hà Nội được chỉ ra trong báo cáo tổng hợp kết quả nghiên cứu nhiệm vụ Khoa học & Công nghệ cấp Thành phố của Nguyễn Mạnh Hải “Chuẩn bị đội ngũ giáo viên trung học cơ sở dạy chương trình giáo dục công dân toàn cầu của Hà Nội” (Nguyễn Mạnh Hải (chủ nhiệm đề tài), 2020). Tác giả đưa ra nhận định về những khó khăn đối với giáo dục công dân toàn cầu cho học sinh trung học cơ sở ở Hà Nội, trong đó vấn đề nhận thức về mục đích của chương trình giáo dục công dân toàn cầu ở cán bộ quản lý/ giáo viên và học sinh còn đạt tỉ lệ chưa cao “gần 40% học sinh và 46,5% cán bộ quản lý, giáo viên còn chưa nhận thức đúng”.

Trong Báo cáo tổng kết của tác giả Lương Việt Thái (Lương Việt Thái và nhóm nghiên cứu, 2022), nhóm nghiên cứu đã tiến hành khảo sát và đưa ra nhận định về nội dung giáo dục công dân toàn cầu, trong đó có các vấn đề đã được thực hiện trong chương trình chẳng hạn như vấn đề liên quan đến môi trường, ô nhiễm môi trường tuy nhiên có một số nội dung còn hạn chế như đa dạng văn hóa, giao lưu văn hóa với các dân tộc khác trên thế giới. Bên cạnh đó, nghiên cứu cũng cho thấy, cần tăng cường các bài học giúp học sinh phát triển khả năng phân tích, phản biện; nhận thức được mối quan hệ của các cộng đồng ở cấp độ khác nhau (địa phương, quốc gia, toàn cầu). Không những thế, tác giả cũng chỉ ra sự đồng thuận của cán bộ quản lý ở cả ba cấp học khi lựa chọn tiêu chí “Sử dụng công nghệ thông tin, đặc biệt Internet (trong học tập, giao tiếp) là một trong những tiêu chí ở mức độ Rất cần/ Cần” (Lương Việt Thái (chủ nhiệm đề tài), 2022, tr.157) đối với công dân toàn cầu Việt Nam.

Từ những phân tích về cơ sở lý luận và thực tiễn nghiên cứu đã trình bày, có thể nhận diện được những cơ hội và thách thức trong việc triển khai giáo dục công dân toàn cầu trong dạy học môn Giáo dục công dân ở cấp Trung học cơ sở.

Về cơ hội, việc triển khai giáo dục công dân toàn cầu trước hết phù hợp với định hướng chiến lược phát triển giáo dục Việt Nam trong bối cảnh hội nhập quốc tế. Đồng thời, giáo dục công dân toàn cầu có sự tương thích cao với mục tiêu, nội dung của môn Giáo dục công dân, đặc biệt trong việc hình thành phẩm chất và năng lực cho học sinh. Bên cạnh đó, hệ thống các nghiên cứu thực tiễn trong và ngoài nước về giáo dục công dân toàn cầu, trong đó có các nghiên cứu liên quan trực tiếp đến môn Giáo dục công dân đã cung cấp những luận cứ khoa học và

kinh nghiệm triển khai có giá trị tham khảo cho thực tiễn giáo dục ở Việt Nam.

Tuy nhiên, quá trình triển khai giáo dục công dân toàn cầu trong dạy học môn Giáo dục công dân cũng đặt ra nhiều thách thức đáng lưu ý. Thứ nhất, nhận thức chưa đầy đủ và thống nhất về mục tiêu, nội dung và ý nghĩa của giáo dục công dân toàn cầu ở một bộ phận học sinh, giáo viên và cán bộ quản lý giáo dục vẫn còn tồn tại. Thứ hai, năng lực chuyên môn và sự chuẩn bị của đội ngũ giáo viên Giáo dục công dân còn hạn chế trong bối cảnh chưa có các chương trình bồi dưỡng và tài liệu hướng dẫn chuyên sâu về giáo dục công dân toàn cầu. Thứ ba, việc cân đối và mở rộng nội dung giáo dục công dân toàn cầu còn gặp khó khăn; trong khi một số nội dung như bảo vệ môi trường, hòa bình hay đa dạng văn hóa được triển khai tương đối phổ biến, thì các nội dung liên quan đến mối quan hệ phụ thuộc lẫn nhau giữa các cộng đồng ở phạm vi toàn cầu và cách tiếp cận vấn đề ở nhiều cấp độ khác nhau chưa được quan tâm đúng mức. Thứ tư, các phương pháp dạy học phát triển tư duy phản biện, khuyến khích học sinh bày tỏ quan điểm cá nhân, tham gia thảo luận và tranh luận về các vấn đề toàn cầu vẫn chưa được tổ chức một cách hiệu quả. Thứ năm, sự chênh lệch về điều kiện cơ sở vật chất và năng lực ứng dụng công nghệ thông tin giữa các vùng miền cũng là một thách thức lớn đối với việc triển khai giáo dục công dân toàn cầu trong bối cảnh chuyển đổi số hiện nay.

### **3.3. Giải pháp giáo dục công dân toàn cầu trong dạy học môn Giáo dục công dân cấp Trung học cơ sở trong bối cảnh chuyển đổi số**

#### **3.3.1. Cơ hội và thách thức trong bối cảnh chuyển đổi số**

Về cơ hội, trước hết, sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ số mang lại nguồn học liệu mở vô cùng phong phú phục vụ dạy học giáo dục công dân toàn cầu, bao gồm video học tập, mô phỏng trực quan, các khóa học trực tuyến mở và hệ thống dữ liệu toàn cầu cập nhật liên tục. Những nguồn tài nguyên này không chỉ giúp đa dạng hóa phương pháp dạy học mà còn tạo điều kiện để học sinh tiếp cận các vấn đề toàn cầu từ nhiều góc nhìn khác nhau. Ngoài ra, không gian học tập của học sinh được mở rộng đáng kể thông qua lớp học ảo, các nền tảng kết nối quốc tế và hoạt động giao lưu xuyên biên giới. Những hình thức này góp phần phát triển năng lực giao tiếp liên văn hóa, hiểu biết đa dạng và khả năng hợp tác toàn cầu cho học sinh. Bên cạnh đó, các công nghệ mới trong đó có thực tế ảo (VR), thực tế tăng cường (AR), bản đồ số hay các trò chơi mô phỏng mang lại cơ hội triển khai các hoạt động dạy học trải nghiệm, từ đó giúp học sinh hiểu sâu hơn về các vấn đề toàn cầu

và tăng cường khả năng hành động. Cuối cùng, các công cụ trí tuệ nhân tạo hỗ trợ hiệu quả cho quá trình cá nhân hóa học tập, giúp học sinh được học theo tốc độ, nhu cầu và hứng thú cá nhân.

Về thách thức, sự chênh lệch về cơ sở hạ tầng công nghệ và khả năng tiếp cận thiết bị giữa các vùng miền vẫn là rào cản lớn, tạo ra khoảng cách số giữa học sinh. Điều này có thể dẫn đến bất bình đẳng trong cơ hội tiếp cận giáo dục công dân toàn cầu trên môi trường số (Nhưng và cộng sự, 2025). Bên cạnh đó, năng lực số của giáo viên còn hạn chế, đặc biệt trong việc khai thác các công cụ công nghệ để tổ chức hoạt động học tập mang tính tương tác, trải nghiệm và kết nối quốc tế. Đây là yếu tố ảnh hưởng trực tiếp đến hiệu quả triển khai giáo dục công dân toàn cầu trong thực tiễn. Một thách thức khác là vấn đề an toàn và đạo đức số đối với học sinh khi tham gia các không gian học tập trực tuyến. Học sinh có nguy cơ đối mặt với thông tin sai lệch, bạo lực mạng hoặc các nguy cơ an ninh mạng khác nếu thiếu hướng dẫn và giám sát phù hợp. Không những thế, hiện nay vẫn thiếu một hệ thống tiêu chí và công cụ đánh giá năng lực công dân toàn cầu trên môi trường số.

Công trình nghiên cứu Digital transformation in Vietnam's education: Opportunities, challenge and development strategies của nhóm tác giả Nguyen Thi Hong Nhung, Phan Trung Kien, Mai Quoc Khanh, Tran Trung Tinh, Ta Duc Phong (Nhưng và cộng sự, 2025) đã chỉ ra: "Việc nâng cao năng lực số của giáo viên có vai trò then chốt đối với việc thúc đẩy sự tham gia học tập của học sinh và cải thiện kết quả giáo dục. Khi các công cụ số ngày càng trở thành thành phần trọng yếu của hoạt động dạy và học, việc giáo viên được trang bị các chương trình bồi dưỡng toàn diện nhằm phát triển kỹ năng sử dụng công nghệ là điều đặc biệt quan trọng. Mối tương quan tích cực giữa năng lực số của giáo viên và kết quả học tập của học sinh càng củng cố yêu cầu cấp thiết phải triển khai các chương trình bồi dưỡng chuyên sâu và có mục tiêu rõ ràng".

Từ những cơ hội và thách thức nêu trên của bối cảnh chuyển đổi số, giáo dục công dân toàn cầu trong dạy học môn Giáo dục công dân cần đáp ứng các yêu cầu:

Thứ nhất, về mục tiêu của giáo dục công dân toàn cầu trong dạy học môn Giáo dục công dân cần được mở rộng theo hướng phát triển toàn diện năng lực công dân của học sinh (bao gồm khả năng tư duy phản biện, hành động có trách nhiệm, khả năng tự học và thích ứng) trong môi trường toàn cầu và môi trường số. Đồng thời, giáo dục công dân toàn cầu cần hướng tới bảo đảm công bằng giúp mọi học sinh

không phân biệt điều kiện vùng miền, đều có cơ hội tiếp cận và tham gia các hoạt động học tập về công dân toàn cầu trên môi trường số.

*Thứ hai*, nội dung giáo dục công dân toàn cầu cần được cập nhật, mở rộng và tích hợp mạnh mẽ các yếu tố của công dân số bao gồm quyền và trách nhiệm của công dân trong không gian số, an toàn và đạo đức số, nhận diện và phòng chống thông tin sai lệch cũng như tác động của công nghệ số với cá nhân, cộng đồng và xã hội. Các nội dung giáo dục công dân toàn cầu cũng cần được khai thác thông qua nguồn học liệu số đa dạng, bảo đảm tính liên ngành, đa chiều và gắn với bối cảnh Việt Nam.

*Thứ ba*, về phương pháp giảng dạy, cần tăng cường các phương pháp dạy học trải nghiệm, dạy học dự án, dạy học dựa trên vấn đề và dạy học hợp tác kết hợp linh hoạt giữa môi trường trực tiếp và trực tuyến. Việc ứng dụng các công nghệ và nền tảng kết nối quốc tế cho phép học sinh tham gia khám phá và giải quyết vấn đề toàn cầu, qua đó phát triển năng lực giao tiếp liên văn hóa và hợp tác toàn cầu.

*Thứ tư*, về phương pháp đánh giá, cần xây dựng hệ thống tiêu chí và công cụ đánh giá năng lực công dân toàn cầu trong môi trường số, bảo đảm đo lường được các thành tố như nhận thức, hành động, giá trị, thái độ của học sinh.

### 3.3.2. Giải pháp nâng cao hiệu quả giáo dục công dân toàn cầu trong môn Giáo dục công dân cấp Trung học cơ sở trong bối cảnh chuyển đổi số

Trong tài liệu của Unesco với tiêu đề Global citizenship education in a digital age Teacher guidelines, tác giả đã chỉ ra “Giáo dục công dân toàn cầu hướng người học đến việc xem xét những vấn đề xã hội quan trọng như thông tin sai lệch, thông tin xuyên tạc, sự lan truyền của thù hận trên mạng, và các hình thức bất bình đẳng. Những vấn đề này tác động trực tiếp đến người học ở cả phạm vi địa phương lẫn toàn cầu” (*Global Citizenship Education in a Digital Age*, 2024, pp.13). Chính bởi vậy, căn cứ vào các yêu cầu đối với giáo dục công dân toàn cầu trong dạy học môn Giáo dục công dân cấp trung học cơ sở trong bối cảnh chuyển đổi số, nghiên cứu đề xuất các giải pháp sau:

#### a. Phát triển học liệu và tài nguyên số phục vụ giáo dục công dân toàn cầu

Trước hết, cần chú trọng xây dựng hệ thống học liệu giáo dục công dân toàn cầu bảo đảm tính khoa học, tính cập nhật và sự phù hợp với đặc điểm tâm sinh lý, trình độ nhận thức của học sinh trung học cơ sở. Các học liệu này cần đa dạng, linh hoạt (văn

bản, hình ảnh, video, đồ họa thông tin và các sản phẩm học tập tương tác...) và được thiết kế trên cơ sở mục tiêu và yêu cầu cần đạt của Chương trình môn Giáo dục công dân 2018, đồng thời phản ánh các vấn đề toàn cầu mang tính thời sự như hòa bình, phát triển bền vững, quyền con người, đa dạng văn hóa và công dân số.

Bên cạnh đó, việc xây dựng ngân hàng học liệu mở cấp quốc gia về giáo dục công dân toàn cầu là yêu cầu có tính chiến lược. Kho học liệu này cần bảo đảm khả năng chia sẻ và tái sử dụng, đồng thời tuân thủ các nguyên tắc về bản quyền và an toàn thông tin. Nội dung ngân hàng học liệu nên bao gồm các video giáo dục, tình huống quốc tế điển hình, bản tin và dữ liệu toàn cầu đã được chọn lọc, các bài tập đa phương tiện, mô phỏng và học liệu gốc có khả năng tích hợp trực tiếp vào dạy học môn Giáo dục công dân ở cấp Trung học cơ sở.

Ngoài ra, cần tăng cường thiết kế các học liệu và chủ đề dạy học liên môn gắn với giáo dục công dân toàn cầu, như: Môi trường – Công nghệ – Quyền trẻ em – Văn hóa số. Các học liệu liên môn này cần bảo đảm tính định hướng giá trị, tính thực tiễn và khả năng kết nối giữa kiến thức các môn học, qua đó giúp học sinh tiếp cận các vấn đề toàn cầu một cách hệ thống và toàn diện, đồng thời phát triển năng lực vận dụng kiến thức, kĩ năng và thái độ để giải quyết các vấn đề thực tiễn trong bối cảnh xã hội và môi trường số.

#### b. Bồi dưỡng giáo viên về năng lực số và năng lực giáo dục công dân toàn cầu

Năng lực của giáo viên là yếu tố quyết định chất lượng triển khai giáo dục công dân toàn cầu. Do đó, cần tổ chức các chương trình tập huấn chuyên sâu về phương pháp học tập tích cực, bao gồm dạy học dự án số, tranh biện học thuật, nghiên cứu tình huống quốc tế và khai thác học liệu số.

Bên cạnh năng lực sư phạm số, giáo viên cần được bồi dưỡng về an toàn số và năng lực giao tiếp, hiểu biết liên văn hóa nhằm đáp ứng yêu cầu của môi trường giáo dục toàn cầu hóa. Việc xây dựng các khóa học trực tuyến dành riêng cho giáo viên sẽ tạo điều kiện cho bồi dưỡng thường xuyên, linh hoạt và tiết kiệm chi phí.

#### c. Tổ chức lớp học trải nghiệm số gắn với các vấn đề toàn cầu

Lớp học giáo dục công dân toàn cầu trong bối cảnh chuyển đổi số cần phát huy tối đa các công nghệ mới. Việc sử dụng mô phỏng thực tế ảo (VR) cho phép học sinh trải nghiệm trực tiếp các vấn đề toàn cầu như biến đổi khí hậu, xung đột, đa dạng



văn hóa hoặc phát triển bền vững, qua đó hình thành cảm xúc, để từ đó nhận thức sâu sắc hơn.

Ngoài ra, nhà trường có thể kết nối học sinh Việt Nam với học sinh quốc tế thông qua các dự án đa quốc gia, nhằm phát triển năng lực liên văn hóa, giao tiếp toàn cầu và hợp tác trực tuyến. Các công cụ như bản đồ số (GIS) cũng cần được ứng dụng trong nghiên cứu các chủ đề có các nội dung như di cư quốc tế, biến đổi khí hậu và phân bố tài nguyên, giúp học sinh rèn luyện tư duy dữ liệu và năng lực phân tích vấn đề toàn cầu.

*d. Đổi mới hoạt động đánh giá trong đó chú trọng đánh giá quá trình có ứng dụng công nghệ số*

Để phản ánh đầy đủ sự phát triển của học sinh trong bối cảnh giáo dục số cần chú trọng đánh giá quá trình. Học sinh được khuyến khích sử dụng hồ sơ học tập điện tử (E-portfolio) để lưu trữ sản phẩm học tập, minh chứng sự tiến bộ và phản tư cá nhân.

Bên cạnh đó, cần đánh giá các dự án xã hội, chiến dịch truyền thông số do học sinh xây dựng và triển khai, coi đây là minh chứng thể hiện năng lực hành động và đóng góp cộng đồng. Hệ thống tiêu chí đánh giá cần chú trọng đến phẩm chất, thái độ, tinh

thần trách nhiệm và năng lực hành động, thay vì chỉ đánh giá kiến thức lí thuyết.

#### 4. Kết luận

Trong bối cảnh chuyển đổi số, môn Giáo dục công dân cấp Trung học cơ sở có vai trò đặc biệt quan trọng trong việc hình thành phẩm chất và năng lực công dân toàn cầu cho học sinh, giúp các em trở thành những công dân có trách nhiệm, nhân văn và chủ động hội nhập. Việc triển khai trong bối cảnh số hóa mở ra nhiều cơ hội về học liệu, không gian học tập và phương pháp mới, song cũng đòi hỏi những giải pháp hệ thống để khắc phục hạn chế về chương trình, năng lực giáo viên và cơ chế đánh giá. Bốn nhóm giải pháp được đề xuất trong bài viết bao gồm: phát triển học liệu và tài nguyên số phục vụ giáo dục công dân toàn cầu; bồi dưỡng giáo viên về năng lực số và năng lực giáo dục công dân toàn cầu; tổ chức lớp học trải nghiệm số gắn với các vấn đề toàn cầu; đổi mới hoạt động đánh giá trong đó chú trọng đánh giá quá trình có ứng dụng công nghệ số là những định hướng quan trọng góp phần nâng cao chất lượng giáo dục công dân toàn cầu trong trường trung học cơ sở Việt Nam hiện nay.

#### Tài liệu tham khảo

- Crawford, E. O. (2013). *Exploring our roles as global citizens*. UNICEF.
- Hameed, S. (2020). A comparative study of GCE and international curricula in Singapore and Australia. *International Journal of Educational Development*, 78, Article 102248. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2020.102248>
- Le, H. M. & Duong, B. H. (2022). Global citizenship education in Vietnam: Exploring contested terrains for a new ideal citizen. *Prospects*, 53, pp.389-405. <https://doi.org/10.1007/s11125-021-09593-3>
- Lee, J. (2015). *A comparative study on global citizenship education between Korea and ASEAN - Good practices* (Research Report CRE 2015-3). Nansim Cho.
- Luong, V. T. (Chủ biên). (2022). *Báo cáo tổng kết: Nghiên cứu về công dân toàn cầu Việt Nam* (Đề tài khoa học công nghệ cấp quốc gia).
- Nguyen, H. L., Dinh, V. H., Hoang, P. H., Luong, V. T. & Le, A. V. (2021). School students' perception, attitudes and skills regarding global citizenship-dataset from Vietnam. *Data in Brief*, 37, Article 107162. <https://doi.org/10.1016/j.dib.2021.107162>
- Nguyễn, M. H. (2020a). *Chuẩn bị đội ngũ giáo viên trung học cơ sở dạy chương trình giáo dục công dân toàn cầu* (Nhiệm vụ Khoa học và Công nghệ cấp Thành phố).
- Nguyễn, M. H. (2020b). Giáo dục công dân toàn cầu cho học sinh trung học cơ sở tại Hà Nội, thời cơ và thách thức. *Tạp chí Khoa học*, (44), pp.91-100.
- Nguyễn, T. H. N., Phan, T. K., Mai, Q. K., Tran, T. T. m& Ta, D. P. P. (2025). Digital transformation in Vietnam's education: Opportunities, challenges, and development strategies. *Multidisciplinary Reviews*, 8(9), Article 2025282. <https://doi.org/10.31893/multirev.2025282>
- Nguyễn, T. V. H. (2019). Giáo dục công dân toàn cầu trong môn Giáo dục Công dân cấp Trung học cơ sở (Chương trình Giáo dục phổ thông mới). *Tạp chí Khoa học Giáo dục Việt Nam*, 21, pp.81-86.
- Otsu, T. (2010). Moral and global citizenship education in Japan, England, and France. *Research Bulletin of Education*, 5, pp.53-60.
- Oxfam. (2015). *Education for global citizenship: A guide for schools - Signposts for global citizenship*. Oxfam House.
- Ranco, S., Gilmer, A. & Loomis, C. (2020). Global citizenship education in Canada and the U.S.: From nation-centric multiculturalism to youth engagement. In A. Akkari & K. Maleq (Eds.), *Global citizenship education* (pp. 139-156). Springer International Publishing. [https://doi.org/10.1007/978-3-030-44617-8\\_11](https://doi.org/10.1007/978-3-030-44617-8_11)
- UNESCO. (2014). *Global citizenship education: Preparing learners for the challenges of the 21st century*. UNESCO.
- UNESCO. (2024). *Global citizenship education in a digital age: Teacher guidelines*. UNESCO. <https://doi.org/10.54675/BBSJ1884>